
Wystąpienia i oświadczenia
senatorów
przekazane do publikacji,
nie wygłoszone
podczas 49. posiedzenia Senatu

Wystąpienie senatora Ireneusza Michasia w debacie nad projektem ustawy o przedsiębiorstwie państwowym Polskie Koleje Państwowe

Panie Marszałku! Wysoka Izbo!

Jest kilka powodów, dla których uchwaloną przez Sejm ustawę o przedsiębiorstwie państwowym Polskie Koleje Państwowe Wysoka Izba powinna przyjąć.

Dwa z nich to takie, że ustawa reguluje prawny status PKP w nowych warunkach gospodarczych oraz określa wzajemne stosunki między państwem a tym przedsiębiorstwem, co – zarówno dla państwa, jak i dla PKP – jest niezmiernie istotne, przede wszystkim w wymiarze ekonomicznym. Ustawa określa obowiązek dotowania PKP z budżetu państwa i przewiduje, iż szczegółowy sposób finansowania zostanie określony w umowie, zawartej między skarbem państwa a przedsiębiorstwem.

Polskie Koleje Państwowe od kilku lat nie mogą osiągnąć równowagi finansowej. A to dlatego, że deficyt w przewozach pasażerskich starają się wyrównywać z wpływów w przewozach towarowych. Rodzi to negatywne, a wręcz anormalne skutki uboczne w postaci zawyżania przez przedsiębiorstwo cen przewozów towarowych. W efekcie na przykład 30% ceny węgla stanowi koszt jego transportu. Ta anormalna sytuacja dotyczy także innych towarów. Z kolei taka polityka finansowa PKP powoduje, że coraz więcej towarów jest przewożonych transportem samochodowym. Nasze drogi są zatłoczone i obciążone ponad miarę, ulegają szybszemu niszczeniu, przez co stają się mniej bezpieczne. Nasilenie ruchu drogowego powoduje też niszczenie środowiska naturalnego i to w zastraszającym tempie. Mówię to z tym większą trwogą, iż jako przewodniczący senackiej Komisji Ochrony Środowiska znam rozmiary tego zjawiska. Usuwanie skutków, zarówno zniszczenia dróg, jak i zniszczenia środowiska naturalnego – co jest o wiele bardziej skomplikowane, trudniejsze i znacznie kosztowniejsze – finansuje budżet państwa.

Czy zatem nie lepiej dotować kolei, odciążając tym samym polskie drogi i środowisko od samochodów i wydzielanych przez nie spalin? Zdecydowanie lepiej. Trzeba jednak zmienić dotychczasową sytuację, w której przewozy pasażerskie kolejną w Polsce są najniżej dotowane w całej Europie. Wiem, że nie da się tego zmienić od razu, gdyż możliwości budżetu państwa mogą okazać się zbyt skromne. Niemniej jednak przyjęta w ustawie zasada stwarza podstawę do rokowań w sprawie umowy kolej – rząd, która określać będzie zależności finansowe. A ponadto art. 16 ust. 1 precyzuje dotowanie PKP. Przy czym chcę zwrócić uwagę, iż ustęp ten jest bardziej klarowny w projekcie przedstawionym przez Komisję Gospodarki Narodowej Senatu niż w tekście uchwalonej przez Sejm ustawy. Dlatego wnioskując o przyjęcie ustawy o Polskich Kolejach Państwowych, wnioskuję zarazem, by Wysoka Izba przyjęła brzmienie art. 16 ust. 1 zaproponowane przez Komisję Gospodarki Narodowej.

Dziękuję za uwagę.

Oświadczenie złożone przez senatorów Sojuszu Lewicy Demokratycznej

Senatorowie Sojuszu Lewicy Demokratycznej oświadczają, że w związku z nieuwzględnieniem przez marszałka Stefana Jurczaka naszego wniosku o taką przerwę w obradach, która umożliwiłaby odbycie spotkania z kandydatem na prezesa Najwyższej Izby Kontroli – panem posłem Januszem Wojciechowskim, nie mogliśmy uczestniczyć w głosowaniu nad tą kandydaturą.

Obsada funkcji prezesa NIK – jednej z kluczowych w państwie – wymaga rozważenia, stąd też nie zgodziliśmy się na pozbawienie nas prawa do rzetelnej konsultacji.

Wysuwając zastrzeżenie proceduralne, powstrzymujemy się od opinii merytorycznej o kandydacie, którego przydatności nie kwestionujemy.

Równocześnie zwracamy się do Komisji Regulaminowej i Spraw Senatorskich o sprawdzenie zgodności z Regulaminem Senatu procedury zastosowanej przez wicemarszałka prowadzącego obrady.

Wiceprzewodniczący
Klubu Parlamentarnego SLD,
senator Ryszard Jarzembowski.

Warszawa, 1995.06.22

Oświadczenie złożone przez senatora Stanisława Kochanowskiego

Zwracam się z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości zrekompensowania gminom części dochodów, które utracą od 1 stycznia 1996 r., to jest z chwilą utraty mocy obowiązującej art. 27 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o finansowaniu gmin (Dz.U. Nr 129 z 1994 r., poz. 600 oraz DzU Nr 105 z 1994 r., poz.509), lub podjęcia inicjatywy w sprawie zmian cytowanej ustawy poprzez przedłużenie mocy obowiązującej jej przepisu przejściowego, czyli art. 27.

Kryzys finansów gminnych upatrywany między innymi w braku zrekompensowania utraconych dochodów w wyniku ustawowych ulg i zwolnień z podatku rolnego pogłębiany zostanie począwszy od 1 stycznia 1996 r. nowym sposobem ustalania udziału gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (art. 6 wobec utraty mocy obowiązującej art. 27 cytowanej ustawy).

Nowy sposób naliczania udziału gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych spowoduje znaczne uszczuplenie dochodów tak zwanych gmin wiejskich, ponieważ przy jego ustalaniu nie będzie się brało pod uwagę tych mieszkańców gminy wraz z rodzinami, którzy są podatnikami podatku rolnego, oraz tych, którzy mają status bezrobotnego bez prawa do zasiłku. Szacuje się, iż realizacja art. 6 cytowanej wyżej ustawy spowoduje zmniejszenie wpływów do budżetu gmin wiejskich o 27%–30%.

W wyniku powstałej sytuacji, to jest ciągłego ograniczania dochodów gmin, podejmowane są decyzje zmierzające do zaniechania przez gminy realizacji szeregu zadań własnych, zwłaszcza zahamowany zostaje rozwój infrastruktury wsi.

Mimo trudnej sytuacji finansowej gmin, dalszym ich obciążeniem będzie obligatoryjne przejęcie z dniem 1 stycznia 1996 r. prowadzenia szkół podstawowych.

Mając powyższe na uwadze, liczę na zrozumienie i pomoc w rozwiązaniu tak istotnego dla gmin wiejskich problemu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych.